

22.

Wartość i znaczenie dzieciństwa

I. PROSPEKT WARTOŚCI

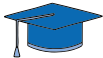
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poznanie sfery uczuciowej

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Poznanie własnej osobowości przez sięganie do przeżyć z dzieciństwa

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Charakterystyka głównych etapów wieku dziecięcego: wiek prenatalny, niemowlęctwo, wiek przedszkolny, wiek szkolny – do okresu dojrzewania.
- Potrzeba miłości w życiu dziecka i jej odwzajemnianie.
- Uczucia przynależą do natury człowieka.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Pomiędzy dzieciństwem a wiekiem dorastania i dojrzewania trwa ciągłość biologiczna, historyczna i emocjonalna.
- Poczucie bezpieczeństwa w wieku dziecięcym wpływa na stan psychiki ucznia.
- Każde dziecko ma prawo do przeżywania wartości wieku dziecięcego.

Zasady

- Szanuję i dziękuję rodzicom za dar życia.
- Kocham moje rodzeństwo i jestem pozytywnie nastawiony do innych dzieci.
- Mam dobry kontakt z małymi dziećmi.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Każde dziecko wychowuje się i kształtuje w atmosferze miłości.
- Wszystkie dzieci mają prawo do jednakowej miłości rodziców¹.
- Okres dzieciństwa rzutuje na całe emocjonalne życie człowieka.
- W rodzinie wielodzietnej następuje szybsze i głębsze uspołecznienie dziecka.

Zasady

- Kocham moje dzieci miłością odpowiedzialną.
- Wychowuję nasze dzieci dla innych, dla nich samych, nie dla nas – rodziców.
- Zapewniam dzieciom, swoim i cudzym, poczucie bezpieczeństwa.
- Stosujemy metody wychowawcze: dialog, dobry przykład, odpowiedzialność za każdy dzień dziecka, wspólne odkrywane wartości i wdrażanie ich w życie.

¹ „Wychowawcze oddziaływanie rodziców jest tak ważne, że trudno je czymkolwiek zastąpić. Do rodziców należy bowiem stworzenie takiej atmosfery rodzinnej, przepojonej miłością i szacunkiem dla Boga i ludzi, która sprzyjałaby spójnemu osobowemu i społecznemu wychowaniu dzieci. Dlatego rodzina jest pierwszą szkołą cnót społecznych potrzebnych każdemu społeczeństwu”. DWCH 3.

1.7. ZADANIA DLA PRZEDSZKOLA, WYCHOWAWCY

Normy

- Okres dzieciństwa wychowanków trwale kształtuje właściwości charakterologiczne.
- Znajomość dzieciństwa wychowanków pomaga zrozumieć ich obecne zachowanie.
- Właściwe relacje z dzieckiem świadczą o bogactwie duchowym dorosłego człowieka.

Zasady

- W szkole staram się wprowadzić właściwe relacje pomiędzy starszymi i młodszymi uczniami.
- Na moich wychowanków patrzę z perspektywy mojej rodziny. Traktuję ich jak własne dzieci.
- Wyodrębniam różnice charakterologiczne wychowanków i różnice w ich indywidualnym rozwoju.
- Stosuję zasady psychologii rozwojowej, pomagam wychowankom w przechodzeniu z jednego okresu rozwojowego do drugiego (z dzieciństwa do wieku młodzieńczego).

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Dzieci opowiadają grupie o zabawnych historiach ze swoim udziałem, jakie miały miejsce w okresie niemowlęcym lub wczesnoprzedszkolnym, które zapamiętały czy też znają z przekazu dorosłych. Rozmawiamy o zmianach, jakie zaszły w ich postrzeganiu świata od tamtej pory. Jak w podobnych sytuacjach zachowałyby się dziś? Następnie próbujemy ustalić wspólnie z dziećmi ich własną definicję dzieciństwa. Czym się ono charakteryzuje? Jakie prawa posiada dziecko? Jakie spoczywają na nim obowiązki?

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Rozwój emocjonalny człowieka przebiega we właściwy sposób. Dzieci mają poczucie swojej wartości² oraz poczucie bezpieczeństwa. Szanują i dobrze wspominają okres dziecięcy własnego życia³. Akceptują i umiejętnie kontaktują się z innymi dziećmi. W odpowiednim wieku potrafią „zrezygnować” z praw i przywilejów wieku dziecięcego. Szanują rodziców i okazują im wdzięczność za szczęśliwe dzieciństwo.

1.10. ZAGROŻENIA

Często dorastające dzieci są obciążone kompleksami wyniesionymi z okresu wczesnego dzieciństwa. Istnieje ryzyko przeniesienia, przedłużenia okresu dzieciństwa na wiek młodzieńczy. Powraca się do niego poprzez brak odpowiedzialności, niechęć do podejmowania dorosłych decyzji. Traktuje się dzieciństwo jako jedyny szczęśliwy okres w życiu. Zagrożeniem może również być niechęć do dzieci, nieuzasadniona agresja do młodszego rodzeństwa. Pojawia się niezdrowa rywalizacja wśród rodzeństwa. Młodzież często wykazuje egoistyczne nastawienie i egoistyczne wymagania wobec innych (rodziców, rodzeństwa, kolegów).

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Dzieciństwo jest bardzo ważnym etapem życia człowieka. W tym czasie mały człowiek uczy się życia w społeczeństwie, poznaje zasady rządzące światem, kształtuje swoje cechy i zdobywa kolejne umiejętności. W dzieciństwie dojrzewa również jego osobowość. Prawidłowy przebieg procesów rozwojowych ma

² „Troszcząc się o każde dziecko przychodzące na świat i otaczając je czułą i rzetelną opieką, Kościół wypełnia swoje podstawowe posłannictwo; powołany jest bowiem do objawienia i przedstawienia na nowo w dziejach przykładu i przykazania Chrystusa Pana, który postawił dziecko w samym centrum Królestwa Bożego, mówiąc: «Dopuszczcie dzieci i nie przeszkadzajcie im przyjsć do Mnie; do takich bowiem należy Królestwo Niebieskie»”. Jan Paweł II, *Przyszłość idzie przez rodzinę*, red. M. Węclawski, Poznań 1983, s. 58.

³ „Żaden okres naszego życia nie jest zamknięty sam dla siebie. Dzieciństwo wnosi nawyki i przyzwyczajenia w wiek młodzieńczy, pełen emocji i pragnień, ten z kolei swoim entuzjazmem ubogaca rozważny wiek dojrzały, jego zaś bogactwo owocuje doświadczeniem i mądrością starości”. *Człowiek – osoba – płeć*, dz. cyt., s. 126.

bardzo istotne znaczenie w dalszym życiu jednostki. Problemy i zaburzenia z tego okresu mogą rzutować na późniejsze samopoczucie i funkcjonowanie człowieka. Dlatego też tak ważny jest wpływ wydarzeń z dzieciństwa na dorosłe życie.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Starsze dzieci w Bullerbyn urządzają Dzień Dziecka małej Kerstin, siostrzyczce Ollego. Szykują dla niej wspaniałe, w ich mniemaniu, atrakcje m.in. jazdę na źrebaku, bujanie pod niebo na huśtawce, spuszczenie z okna po linie. Chcą, żeby bawiła się tak dobrze, jak dzieci w Sztokholmie, o których Lasse czytał w gazecie. Okazuje się jednak, że Kerstin woli świętować Dzień Dziecka całkiem inaczej.

Pewnego razu Lasse wyczytał w gazecie, że w Sztokholmie obchodzą Dzień Dziecka. I wtedy powiedział, że mogliby zrobić sobie własny Dzień Dziecka w Bullerbyn.

- Urządzimy Dzień Dziecka dla Kerstin – zaproponował.
- Ale jak? – zapytał Olle. – Jak urządza się Dzień Dziecka?
- Robi się mnóstwo przyjemnych rzeczy – odparł Lasse. – Jeśli cały dzień będziemy robić Kerstin same przyjemności, to może przestanie łączyć za nami we wszystkie pozostałe dni, kiedy chcemy mieć spokój i bawić się bez niej.

A. Lindgren, *Dzień Dziecka w Bullerbyn*,
Poznań 2009, s. 16.

Po lekturze opowiadania „Dzień Dziecka w Bullerbyn” możemy zastanowić się wspólnie z dziećmi nad tym, co charakteryzuje czas dzieciństwa i jakie są jego kolejne etapy. Zwróćmy uwagę sześciolatków na zmiany, jakie zaszły w ich upodobaniach, formach spędzania czasu, sposobach wyrażania uczuć, posiadanych umiejętnościach, od czasu niemowlęctwa. Odwołajmy się do ich własnych doświadczeń, obserwacji młodszego rodzeństwa i rówieśników. Podkreślmy wartość każdego etapu życia człowieka, szczególnie czasu, kiedy jego umiejętności są w fazie rozwoju. Zachęcajmy do wyrozumiałości, szacunku i cierpliwości względem młodszych dzieci.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Jan Paweł II, *List Trójkrotny do dzieci w Roku Rodziny*, 2, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Kraków 2007, s. 432.

Co to znaczy: „Jeśli się nie odmienicie i nie staniecie jak dzieci, nie wejście do królestwa niebieskiego”? Czyż Pan Jezus nie stawia dziecka za wzór także ludziom dorosłym? Jest coś takiego w dziecku, co winno się odnaleźć we wszystkich ludziach, jeżeli mają wejść do królestwa niebieskiego. Niebo jest dla tych, którzy są tak prości jak dzieci, tak pełni zawierzenia jak one, tak pełni dobroci i czystości. Tylko tacy mogą odnaleźć w Bogu swojego Ojca i stać się za sprawą Jezusa również dziećmi Bożymi.

W gruncie rzeczy mówiąc o prawach dziecka mówimy o obowiązkach rodziców i wychowawców pozostających na służbie dziecka i jego naczelnego interesu; dorastając jednak dziecko musi uczestniczyć w swym własnym rozwoju, podejmując odpowiedzialność zgodną ze swymi możliwościami. Nie można również zaniechać mówienia mu o spoczywających na nim obowiązkach wobec innych i społeczeństwa.

Jan Paweł II, *Chronić dzieciństwo dla dobra społeczeństwa*. Przemówienie do dziennikarzy europejskich, 13.01.1979. w: tegoż, *Nauczanie społeczne 1978-1979*, Warszawa 1982, s. 93.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

On przywołał dziecko, postawił je przed nimi i rzekł: „Zaprawdę, powiadam wam: Jeśli się nie odmienicie i nie staniecie jak dzieci, nie wejdziecie do królestwa niebieskiego. Kto się więc unieży jak to dziecko, ten jest największy w królestwie niebieskim. A kto by jedno takie dziecko przyjął w imię moje, Mnie przyjmuje (Mt 18,2-5).

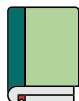
Por. 1Kor 14,20; 1P 2,2;
Łk 18,15-17.

Por. KKK 2214; 2223-2226; 2228; 2251.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Rodzice powinni uważać swoje dzieci za dzieci Boże i szanować je jako osoby ludzkie. Wychowują oni swoje dzieci do wypełniania prawa Bożego, ukazując samych siebie jako posłusznych woli Ojca niebieskiego (KKK 2222).

IV. LITERATURA

4.1. WYBÓR LITERATURY

Lindgren A., *Dzień Dziecka w Bullerbyn*, wyd. Zakamarki, Poznań 2009.

Lindgren A., *Wiosna w Bullerbyn*, wyd. Zakamarki, Poznań 2008.

Lindgren A., *Ach, ten Emil*, wyd. Zakamarki, Poznań 2007.

Van Genechten G., *Nie chcę być duży*, wyd. Adamada, Gdańsk 2016.

4.2. LITERATURA PRZEDMIOTU

Bilicki T., *Dziecko i wychowanie w pedagogii Jana Pawła II*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2007.

Cramer B., *Pierwsze dwa lata. Co się dzieje pomiędzy matką, ojcem i dzieckiem*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003.

Człowiek – osoba – płeć, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja Pomoc Rodzinie, Łomianki 1998.

Dobson J.C., *Dom pełen serca*, cz. 1, Wydawnictwo Misjonarzy Klaretynów PALABRA, Warszawa 1999.

Dobson J.C., *Dzieci i wychowanie. Pytania i odpowiedzi*, Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 2012.

Dobson J.C., *Jak budować poczucie własnej wartości w swoim dziecku*, wyd. Pojednanie, Lublin 2005.

Dobson J.C., *Powrót do domu*, Wydawnictwo Misjonarzy Klaretynów PALABRA, Warszawa 2000.

Franciszek, Audycja generalna, 20.05.2015, [online:] http://w2.vatican.va/content/francesco/pl/audiences/2015/documents/papa-francesco_20150520_udienza-generale.html [dostęp: 16.11.2019].

- Jan Paweł II, *Chronić dzieciństwo dla dobra społeczeństwa*. Przemówienie do dziennikarzy europejskich, 13.01.1979, w: tegoż, *Nauczanie społeczne 1978-1979*, wyd. Ośrodek Dokumentacji i Studiów Społecznych, Warszawa 1982, s. 91-93.
- Jan Paweł II, List *Tra pochi giorni* do dzieci w Roku Rodziny, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Kraków 2007, s. 431-436.
- Jan Paweł II, *Przyszłość idzie przez rodzinę*, red. M. Węclawski, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 1983.
- Kimmel T., *Bohaterowie wyrastają w domu*, Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 2015.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Kornas-Biela D., *Oblicza dzieciństwa*, wyd. TN KUL, Lublin 2001.
- McDowell J., Day D., *Jak być bohaterem dla swoich dzieci*, Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 2010.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Sobór Watykański II, Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 314-324.
- Wilk J., *Znaczenie pierwszych doświadczeń dla religijnego wychowania małego dziecka w rodzinie*, wyd. TN KUL, Lublin 1987.
- Woititz J.G., *Wymarzone dzieciństwo. Jak wychować szczęśliwe dziecko unikając błędów naszych rodziców*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2008.